

Návrh změny evropsky významné lokality
DOPLNĚNÍ PŘEDMĚTU OCHRANY
EVL České Švýcarsko

I. Základní identifikační a popisné údaje

Kód lokality: CZ0424031

Název lokality: České Švýcarsko

Rozloha lokality (ha): 1 0626,9

Navrhované kategorie ZCHÚ: není navrhována

Charakteristika lokality:

EVL České Švýcarsko leží v centru pískovcové oblasti, která společně s navazující německou částí, představuje nejrozsáhlejší pískovcové území ve střední Evropě.

Nejvýznamnějším biotopem EVL jsou pískovcové skály a na ně vázaná vegetace silikátových skalnatých svahů (8220). Nacházejí se tu holé vysoké skalní stěny, kde extrémní mikroklimatické podmínky nedovolují růst žádným rostlinám, zatímco v soutěskách a kařonech jsou skalní stěny bohatě porostlé mechory, lišejníky a kapradinami. Skalní štěrby v polostinných až stinných inverzních roklích obývá kapradina vláskatec tajemný (*Trichomanes speciosum*). Maloplošně se zde nacházejí pohyblivé sutě (8160*) a jeskyně nepřístupné veřejnosti (8310).

Nejrozsáhlejším lesním společenstvem jsou acidofilní bučiny (9110) vázané na pískovcový substrát, které však byly na mnoha místech v minulosti přeměněny na smrkové případně borové monokultury. Fragmentárně se na vrcholových plošinách vyskytují subkontinentální borové doubravy (L7.3). Vrcholy pískovcových skal porůstají boreokontinentální bory (L8.1B) spolu s brusnicovou vegetací skal a drolin (4030). Na výstupy čedičových hornin jsou vázány květnaté bučiny (9130) a také suťové lesy (9180*). Fragmentárně se podél vodních toků a v prameništích polohách nacházejí údolní jasanovo-olšové luhy (91E0*). Na dnech inverzních roklí a místy i ve skalnatých svazích se vyskytující podmáčené smrčiny (9410). Významným, i když jen maloplošně zastoupeným biotopem, jsou přechodová rašeliniště (7140).

Nelesní vegetaci představují především louky. Nacházejí se tu podhorské a horské smilkové trávníky (6230*), vlhká tužebníková lada (6430), vlhké pcháčkové louky (T1.5), hojně zastoupeny jsou poháňkové pastviny (T1.3) a ovsíkové louky (6510).

Pro zdejší vodní toky jsou typické rozsáhlé porosty lakušníků a dalších vodních makrofyt (3260). Jedná se o pstruhovou vodu s čistotou stupně I.-II., která je vhodným stanovištěm vydry říční (*Lutra lutra*), mihule potoční (*Lampetra planeri*) a lososa obecného (*Salmo salar*).

(Kódy biotopů vychází z publikace: Chytrý M., Kučera T., Kočí M., Grulich V. & Lustyk P. (eds) (2010): Katalog biotopů České republiky. Ed. 2. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha)

Bližší informace o lokalitě naleznete zde: www.natura2000.cz.

II. Navrhované předměty ochrany k doplnění

Stanoviště

Kód předmětu ochrany: 6230*

Název předmětu ochrany: Druhově bohaté smilkové louky na silikátových podložích v horských oblastech (a v kontinentální Evropě v podhorských oblastech)

Seznam biotopových předmětů ochrany: T2.3B Podhorské až horské smilkové trávníky bez jalovce obecného (*Juniperus communis*)

Rozloha (ha): 90 ha

Kód předmětu ochrany: 8160*

Název předmětu ochrany: Vápnité sutě pahorkatin a horského stupně

Seznam biotopových předmětů ochrany: S2A Pohyblivé sutě karbonátových hornin

Rozloha (ha): 3,1 ha

*Prioritní stanoviště

III. Souhrnné zdůvodnění návrhu

EVL České Švýcarsko leží v centru rozsáhlé pískovcové oblasti pokryté převážně lesy. Louky se nacházejí v okolí sídel v jižní až východní části území a ze zdejšího poměrně širokého spektra lučních společenstev jsou zatím chráněny pouze ovsíkové louky (6510).

Smilkové trávníky (6230*) jsou charakteristickým lučním společenstvem zdejší pískovcové oblasti, kde se nacházejí jednak uvnitř pískovcového skalního města jako drobné lesní loučky, jednak tvoří rozsáhlejší luční porosty v okolí sídel. Najdeme je v okolí Kamenické Stráně, Vysoké Lípy, Srbské Kamenice, Všemil, Rynartic a Dolní Chříbské. Jedná se o plošně malá druhově chudá společenstva nacházející se v okrajových částech větších lučních komplexů, často na přechodu k lesu v místech s mělkou půdou, kde vystupuje na povrch pískovcové podloží. Charakteristickou dominantou těchto acidofilních luk jsou psineček obecný (*Agrostis capillaris*) a kostřava červená (*Festuca rubra* agg.). V rozvolněných nízkostébelných porostech se pak uplatňují druhy jako smilka tuhá (*Nardus stricta*), bika ladní (*Luzula campestris* agg.), jestřábník chlupáček (*Hieracium pilosella*), mochna nátržník (*Potentilla recta*), rozrazil lékařský (*Veronica officinalis*), svízel hercynský (*Galium saxatile*), tomka vonná (*Anthoxanthum odoratum*), sítina kostrbatá (*Juncus squarrosus*) a vítod obecný (*Polygala vulgaris* s. l.). Na dobře zachovalých stanovištích se velmi vzácně vyskytují všivec lesní (*Pedicularis sylvatica*) a hrachor horský (*Lathyrus linifolius*).

Řada smilkových trávníků vykazuje přechody k ovsíkovým nebo k pcháčovým loukám, případně bezkolencovým loukám nebo vřesovištím. Jedná se většinou o extenzivně obhospodařované louky a pastviny. Lemová společenstva bývají často ohrožena zarůstáním náletovými dřevinami nebo expandující kapradinou hasivkou orličí (*Pteridium aquilinum*).

Pohyblivé sutě (8160*) se v rámci EVL České Švýcarsko nacházejí pouze na Růžovském vrchu chráněného jako NPR Růžák. Ve středních partiích jižního a východního svahu se nacházejí holé balvanité případně kamenité sutě porostlé lišejníky, ve spodních partiích pak i mechorosty. Bylinné patro je omezeno jen na okrajové části sutí. V horních partiích jižního svahu se pak nacházejí kamenité sutě tvořící mozaiku se suťovými lesy. Zdejší suťová pole jsou porostlá hlavně lišejníky, nalezeny zde byly např. dutohlávka pohárkatá (*Cladonia pyxidata*), džbánovka mechová (*Diploschistes muscorum*), porpidie hrbolatá (*Porpidia tuberculosa*), šálečka *Lecidea fuscoatra* agg., terčovka posypaná (*Xanthoparmelia conspersa*) a změnověnka zakrytá (*Trapelia obtegens*). Typickými druhy mechorostů jsou druhy rodu děrkavka (*Grimmia*) a zoubkočepka (*Racomitrium*). Z cévnatých rostlin se v okrajových částech suti nacházejí kakost smrdutý (*Geranium robertianum*), lipnice hajní (*Poa nemoralis*), rybíz alpský (*Ribes alpinum*) a velmi vzácně tolita lékařská (*Vincetoxicum hirundinaria*).

IV. Nároky na management

Smilkové trávníky (6230*)

Většina zde se vyskytujících smilkových trávníků je součástí v současnosti obhospodařovaných pozemků, na určitých plochách bude vhodné odstraňovat náletové dřeviny a management kosení doplnit pastvou, např. v určitých cyklech nebo na svažitých pozemcích (údržba ploch a doplnění organických živin). Předpokládáme, že obecně nebude potřeba realizace opatření nad rámec aktuální péče.

Pohyblivé sutě (8160*)

Stanoviště svojí podstatou nevyžaduje pravidelnou péči. Problémem posledních několika let je zvýšená koncentrace zvěře v okolí sutí, která svými výkaly sutě eutrofizuje. Řešení spočívá v radikálním snížení stavu zvěře, a to nejen na území NP České Švýcarsko, ale i v sousedních honitbách.

Návrh zpracovala Správa Národního parku České Švýcarsko, 2022